

ALMANYA NOTLARI 24

Mart 2023-Eylül 2023

Almanya'nın Ukrayna'ya Mütereddit Desteğini Anlamak

Işın Eliçin

ÖNSÖZ

Şubat 2022’de Rusya’nın Ukrayna işgali ile başlayan savaş, insani bir felaketin yanı sıra İkinci Dünya Savaşı’ndan bu yana Avrupa’daki en büyük güvenlik krizini oluşturuyor. Bu süreçte Almanya, değişen dış politikası, askeri yardım ve ağır silah ihracatı ile gündemden düşmüyor. Almanya Notları’nın yeni sayısı için gazeteci Işın Eliçin, “Almanya’nın Ukrayna’ya Mütereddit Desteğini Anlamak” başlığıyla ele aldığı yazısında, Almanya’nın bu savaştaki tutumunu değerlendiriyor. Şansölye Olaf Scholz’un parlamentoda tarihi bir konuşma yaparak İkinci Dünya Savaşı sonrasında Almanya’nın izlediği dış politikanın sona erdiğini ilan etmesinin ve Avrupa tarihi açısından bir *Zeitenwende* yani “dönüm noktası”ndan bahsetmesinin önemini vurgulayan Eliçin, askeri yardımların koalisyon hükümetinin ortakları olan Yeşiller ve Sosyal Demokratların nasıl kendi içlerinde gerilimlere neden olduğunu anlatıyor. Almanya’daki silah endüstrisinin rolüne de değinen Eliçin, savaşın Almanya’yı nasıl bir ikilime soktuğunu gösteriyor. *Ölüm, sefalet ve zorunlu göçe yol açan bu savaşın bir an önce sona ermesini diliyoruz.*

Saygılarımızla

PROF. DR. AYHAN KAYA
MÜDÜR, AVRUPA BİRLİĞİ ENSTİTÜSÜ
İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ

DR. DENİZ GÜNEŞ YARDIMCI
UZMAN ARAŞTIRMACI VE DAAD OKUTMANI
AVRUPA BİRLİĞİ ENSTİTÜSÜ
İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ

Almanya'nın Ukrayna'ya Mütereddit Desteğini Anlamak

Işın Eliçin

Ocak 2022'de Rusya Ukrayna sınırına 100 binden fazla asker yığmış işgale hazırlanırken, ABD de Ukrayna'ya askeri yardım gönderiyor ve NATO üyesi müttefikleriyle Avrupa Birliği'ne benzer destekler sunmaları için bastırıyordu. Enerjide büyük ölçüde Rusya'ya bağımlı olan Avrupa'nın en büyük (dünyanın da dördüncü büyük) ekonomisi olan Almanya'nın tutumu özellikle belirleyici olacak, Batı ittifakı içinde safların sıkılaştırılmasını teşvik edecekti. Tam da bu nedenle olsa gerek özellikle İngilizce yayın yapan medya kuruluşları spot ışıklarını Berlin'e çevirmişti. Berlin'de ise kısa süre önce tarihi bir iktidar değişimi olmuş, Angela Merkel'in 16 yıllık başbakanlık dönemi sona ererken, Sosyal Demokrat Parti (SPD), Yeşiller Partisi ve liberal Hür Demokrat Parti'den (FDP) olma ülke tarihinin [ilk üçlü koalisyon hükümeti](#) henüz (8 Aralık 2021) göreve gelmişti.

Çiçeği burnunda Başbakan Olaf Scholz, Ocak 2022'de, bir yandan savaşı önlemek umuduyla diplomatik kanalları zorluyor, bir yandan da Almanya'nın [Nazi geçmişine](#) atıfla "tarihi nedenlerden ötürü" çatışma bölgelerine geleneksel olarak öldürücü silah göndermediğini söyleyerek Ukrayna'yı silahlandırma çağrılarına direnmeye çalışıyordu.

26 Ocak günü, Almanya'nın yeni Savunma Bakanı Christine Lambrecht meclisteki ilgili komisyona hükümetin planları hakkında bilgi verirken Ukrayna'ya 5 bin adet miğfer göndereceklerini de [sözlerine ekledi](#). Aynı gün Almanya'nın en yüksek tirajlı gazetelerinden muhafazakâr eğilimli *Bild* Ukrayna'nın başkenti Kiev'in belediye başkanı Vitali Kliçko'ya miğferlerle ilgili [mikrofon uzatınca](#), medyaya manşet vermeye alışkın eski ağır sıklet boks şampiyonu Kliçko "şaka olsa gerek" diyecekti: "Sanırım savunma

bakanlığınız her an Ukrayna'yı işgale kalkışacak mükemmel donanımlı Rus ordusunun tehdidiyle karşı karşıya olduğumuzun farkında değil. Söyleyecek söz bulamıyorum. Hükümetiniz gelecek sefere de yastık gönderir artık!"

Kličko'nun yanıtı sadece Almanya'da değil tüm dünyada manşet oldu, sosyal medyada Scholz ile miğferlerin aslında talep üzerine gönderildiğine nafiye dikkat çekmeye çalışan Lambrecht¹ topa tutuldu. Bundan böyle Almanya'nın Ukrayna'ya askeri desteğine dair tüm haberler ya istihza ile ya da kuşku² ve güvensizlikle karşılanacak, Berlin ne yaparsa yapsın "çok geç ve çok az" bulunacaktı.

ABD'den sonra Ukrayna'ya en çok askeri yardım yapan ülke Almanya ama...

Oysa Almanya bugün 7 milyar 502 milyon Euro ile ABD'den sonra Ukrayna'ya en çok askeri yardım yapan ikinci ülke konumunda.³ Bugüne kadar hangi silahlar, hangi mühimmat ne miktarda gönderilmiş demokrasinin olmazsa olmazı şeffaflık prensibi sayesinde hükümetin resmî sitesinde [listelenmiş durumda](#). Meraklısı inceleyebilir, biz sadece Ukrayna'nın güvenlik kapasitesinin geliştirilmesi adına 2022'de 2 milyar Euro, 2023 için de 5.4 milyar Euro ayrıldığını; listenin zırhlı araç ve tanklardan (Leopard 1-2, Marder) hava savunma sistemlerine (Patriot, Iris_T, Gepard, Stringer, Strela), top ve roketlerden (Mars II, Panzerhaubitze 2000 obüsleri), lojistik ve askeri mühendislik araç ve gereçleri ile türlü mühimmata kadar çok geniş bir yelpaze içerdiğini söylemekle yetinelim.

Bu yazıyı kaleme aldığım sıralarda (Ağustos 2023 sonu) Alman koalisyon hükümeti bir kez daha Ukrayna'nın askeri ihtiyaçlarını karşılamak konusunda gönülsüz davranmakla, ayak diremekle eleştiriliyor. Bu kez mevzu bahis Kiev yönetiminin Mayıs ayından beri

¹ Lambrecht'e karşı miğferler yüzünden başlayan eleştirel tutum süregitti ve Sosyal Demokrat Partili siyasetçi bir yıl sonra geçen Ocak'ta görevinden istifa etti: <https://tr.euronews.com/2023/01/16/medya-cok-uzerime-geldi-almanya-savunma-bakani-lambrecht-istifa-etti>

² Rusya'nın Ukrayna istilasından 20 gün önce Alman devlet medya kuruluşu Deutsche Welle Scholz hükümetinin Almanya'nın çatışma bölgelerine ölümcül silah göndermediğine dair açıklamalarının gerçeği yansıtmadığına dair, istisnai durumlardan örnekler veren bir haber yaptı: <https://www.dw.com/en/fact-check-does-germany-send-weapons-to-crisis-regions/a-60701220>

³ Dünya Ekonomisi İçin Kiel Enstitüsü'nün verilerine göre yapılan harcama gayri safi yurt içi hasılaya (GSHY) oranı bakımından karşılaştırıldığında Almanya 16. sıraya, ABD de 15. sıraya geriliyor. Askeri harcamalar Euro bazında karşılaştırıldığında 16. sırada olan Estonya GSYH karşılaştırmasında bir numara: <https://www.ifw-kiel.de/topics/war-against-ukraine/ukraine-support-tracker/>

Almanya'dan ısrarla talep ettiği Taurus seyir füzeleri. Bakın konu Washington merkezli *The Politico* tarafından -14 Ağustos'ta- nasıl da hicvedilerek [haberleştirilmiştir](#)⁴:

“Yine *deja vu*: Bu haftanın büyük haberini ele alalım: Almanya Taurus seyir füzelerini Ukrayna'ya teslim etmeli mi ve edecekse hangi varsayımsal koşullar altında teslim etmesi olası, bu sorular ekseninde üç partili iktidar koalisyonunun varoluşsal krizi.

Geriye dönersek: Bu, Almanların geçen yıl Ukrayna'ya tank ve diğer ağır silahların gönderilmesi konusunda aylarca içine daldığı yoğun tartışmaya benziyorsa, nedeni tamamen aynı tartışma olmasıdır.

Bir kere de kandırın beni: Pek çok Alman (ve siyasi liderleri), pek de akla uygun olmayan nedenlerden ötürü, Taurusların gönderilmesinin ülkeyi Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in gözünde çatışmanın aktif bir katılımcısı haline getirebileceğinden endişe ediyor. Bu riskin neden ana muharebe tankları için değil de seyir füzeleri için geçerli olması gerektiği sorulabilir. Kısa cevap: Sormayın!

Uzun hikâye Scholz: Ukrayna'nın, Kiev'in ihtiyaç duyduğu tankları (özellikle Almanya'dan) yeterince hızlı alamamasından dolayı son derece iyi güçlendirilmiş olan Rus hatlarını aşmak için füzelere ihtiyacı var. Berlin her zamanki gibi ayak sürüyerek, Ukrayna'nın Rusya topraklarına saldıramaması için füzelerin menzilini sınırlaması gerektiğini iddia ediyor. Bu, Ukrayna'nın bir sonraki Kova burcu Çağı'na kadar Boğa burcunu görme ihtimalinin düşük olduğu anlamına geliyor⁵. Şansölye Olaf Scholz bu konuda ne diyor? Silah göndermeyi “kendi kendimize zorlaştırmaya devam edeceğiz.”

Dünyanın 5. büyük silah ihracatçısı için satış kriterleri belirlemek

⁴ Tesadüf mü dersiniz, bilemem ama *The Politico* 2021'den bu yana Bild'in de sahibi olan Axel Springer SE şirketi tarafından yayınlıyor. Amerika'da Demokratlara yakın *Foreign Policy* dergisi bu satışı, şirketin sağcı değer ve fikirlerin propagandasını yapmak üzere gazetecilik etiğine sığmayan bir yayın geçmişi olduğu iddiasıyla eleştirmişti: <https://foreignpolicy.com/2022/01/06/axel-springer-politico-media-scandal-germany-bild/>

⁵ Taurus boğa burcu anlamına da geliyor. Kararın gecikeceğini söylemek için astrolojiye atıfla söz oyunu yapılmış.

Alıntıda “varoluşsal” olarak nitelenen Alman koalisyon hükümetinin “krizi” üzerinde durmayı hak ediyor. Sosyal Demokratlar, Yeşiller ve Liberallerin parti renkleri sarı, kırmızı ve yeşilden esinle “trafik lambası” olarak adlandırılan koalisyon hükümeti umulandan hızlı kuruldu. İktidardaki yol haritaları niteliğindeki koalisyon sözleşmesi de hedefleri bakımından iddialıydı. 177 sayfalık **"İlerleme için daha fazla cesaret. Özgürlük, adalet ve sürdürülebilirlik için ittifak"** ismini taşıyan metinde, güvenlik ve dış politikada değer temelli bir yaklaşım ve silahsızlanmada “agresif” bir tutum vaat ediliyor; Avrupa Birliği üyesi olanlar dışındaki ülkelere silah ihracatının da sıkı denetime tabi olacağı, bu amaçla bir de yasa çıkarılacağı vurgulanıyordu.

Fakat Rusya'nın Ukrayna istilası ile ardından gelen enerji krizi ve ekonomik kriz, koalisyon ortaklarını vaatlerini yerine getirmekten alıkoyduğu gibi, aralarındaki uyumu zora soktu ve hatta Yeşiller ile Sosyal Demokratların kendi içlerinde de gerilimlere neden oldu, olmaya devam ediyor: Ukrayna'ya “öldürücü” ağır silahların gönderilmesini Liberallerle birlikte talep eden Yeşiller'in içinde buna karşı çıkan bir kanat bulunuyor. SPD içinde de göndermeye istekli olmayanlar ağırlıkta olsa da aksi görüşte olanlar da var.

Dünyanın beşinci büyük silah ihracatçısı Almanya'nın satış yapılacak ülkeler konusunda öteden beri “seçici” davrandığını, Türkiyeli okurlar bilir. Zira Merkel'in uzun başbakanlığı döneminde Ankara'nın insan hakları ve demokrasi sicilinin parlak olmayışı ve önce Suriye'de sonra da Libya'da savaşa taraf olması gibi gerekçelerle Alman muhalefeti Türkiye'ye silah ambargosu uygulanması için bastırmış, Berlin de özellikle 2016'dan sonra Türkiye'ye silah satışına kısmi sınırlamalar getirmişti. Fakat Merkel döneminde Almanya Mısır ve Suudi Arabistan gibi insan hakları ve demokrasi sicili berbat, savaş ve çatışmalara da taraf olan ülkelere rekor düzeyde [silah sattı](#). Scholz liderliğinde kurulan yeni hükümetin seleflerine göre daha ilkeli bir tutum alma vaadini sorgularken bu arka planı göz ardı etmemek gerek.

Bildiğimiz Almanya'nın sonu

Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in 24 Şubat 2022 sabahı erken saatlerde Ukrayna'ya karşı başlattığı “özel askeri operasyon” İkinci Dünya Savaşı sonrasında Avrupa topraklarında görülen en büyük savaş olarak tarihe geçti. Sadece üç gün sonra 27 Şubat 2022'de Şansölye Olaf Scholz da parlamentoda tarihi bir konuşma yaparak İkinci Dünya

Savaşı sonrasında Almanya'nın izlediği dış politika geleneğinin sona erdiğini ilan edecekti. Scholz, Rusya'nın işgal girişimini Avrupa tarihi açısından bir *Zeitenwende* yani "dönüm noktası" olarak işaretliyor, bunun kaçınılmaz sonucu olarak da güvenlik ve dış politikasında -kimilerine göre [180 derece](#)- değişime gideceklerini duyuruyordu.

Nasıl bir değişim dersiniz; Rusya ile yakın ilişkiler, 1970'lerin başında Batı Almanya Şansölyesi Willy Brandt'ın başlattığı *Ostpolitik* çerçevesinde Alman dış politikasının değişmez bir unsuru olageldi. Birbirini takip eden hükümetler, Rusya ile ekonomi ve ticarete iş birliğine dayalı iyi bir ilişkinin Avrupa'da kalıcı barış için gereklilik olduğunu düşündü. Beklenti Rusya'nın zamanla daha demokratik bir ülkeye dönüşmesi ve buna bağlı olarak da kıtada barış ve istikrarın korunmasından yana tutum almasıydı. Söz konusu *Wandel durch Handel* yani "ticaret yoluyla değişim" sağlanabileceği tezini şiar belleyen geçmiş hükümetler Rus ekonomisini özel olarak Alman, genel olarak da Avrupa ekonomisine entegre ederlerse, Moskova'nın bu ilişkileri tehdit edecek düşmanca politikalara yönelmeyeceğini varsaydılar. Aynı yaklaşımla, doğalgazda Rusya'ya bağımlı hale gelmekten kaçınmadılar.

Ostpolitik ve *Wandel durch Handel*, aslında Rusya'nın 2014'te Kırım'ı ilhak etmesinden sonra sorgulanmaya başlamıştı. Ama Rusya özelinde -*Wandel durch Handel*'in Çin ile sınanmaya devam ettiğini söylemek lazım- sona erdirmek için Putin'in Ukrayna'nın tamamını işgale kalkışması gerekti. *Zeitenwenge* konuşmasından sonra Scholtz liderliğindeki üçlü koalisyon, ittifak anlaşmasının ilgili hükümlerini ıskartaya çıkarmak pahasına Rusya'dan enerji ithaline son verecek, Kuzey Akım 2 doğalgaz boru hattı projesini askıya alacak ve savunma harcamalarında büyük bir artışa gidecekti. Trafik lambası hükümeti, savaşa taraf olmak pahasına Ukrayna'ya ağır silahlar göndermeye de başladı; silah ihracatıyla ilgili yeni yasa vaadi de rafa kaldırılmışa benziyor.

Oysa ülkenin ilk kadın Dışişleri Bakanı, Yeşiller Partisi'nin eski eş başkanı Annalena Baerbock, göreve gelir gelmez Merkel dönemindeki silah satışlarını inceleyeceklerini ve silah ihracatına onay kriterlerindeki muğlaklığı giderecek yeni yasayı çıkaracaklarını söylemişti. Çatışma çözümünde sonuna dek diplomatik kanalların zorlanmasından yana olan, Ukrayna'ya ağır silah gönderilmesine "konuşanlar birbirine ateş etmez" diyerek karşı çıkan Baerbock, diplomaside toplumsal cinsiyet eşitliği ve insan haklarını temel alan,

özü çatışmaların önlenmesine dayalı [feminist dışpolitikayı](#) izleyeceğini duyurmuştu. Fakat Ukrayna'daki savaş bu vaatlerle beraber bildiğimiz (ya da bildiğimizi sandığımız) Yeşiller'in de sonu oldu: Güvercinler 24 Şubat'tan sonra aniden şahin kesilecek, Ukrayna'ya askeri destek konusunda en çığırtkan tutumu onlar alacaktı.

Yeşiller'i nasıl bilirdiniz?

Der Spiegel Mayıs 2022'de 15 gazetecinin imzasıyla Ukrayna'daki savaşın Yeşiller Partisi'nin politikalarını nasıl dönüştürdüğüne ilişkin kapsamlı bir analiz [yayınladı](#). Erişimi olmayanlar için özetlemek gerekirse; kökleri nükleer enerjiye karşı direniş ve çevre hareketine, 1980'lerde NATO'nun yeniden silahlanmasına karşı direniş ve barış hareketine uzanan Yeşiller'in sanılanın aksine fiiliyatta pasifist olmadığını tarihsel örneklerle anlatıyor *Der Spiegel*. Örneklerden en çarpıcısı ise SPD ile Yeşiller'in koalisyon ortaklığı yaptığı 1999'da Almanya'nın NATO'nun Yugoslavya operasyonuna katılma kararı. *New York Times* gazetesinin "Hitler'den Yarım Asır Sonra Alman Jetleri Saldırıya Katıldı" manşetiyle duyurduğu karar ertesinde, Dışişleri Bakanı Joschka Fischer partisi Yeşiller içinde de geniş bir kesim tarafından sert dille eleştirilmiş, hatta protesto amacıyla yüzüne fırlatılan boya dolu balon kulağında patlayınca işitme kaybı yaşamıştı. Geri adım atmayan Fischer'ın parti içindeki pasifist damarı dönüştürecek tepkisini *Der Spiegel*'in satırlarından aktarıyorum:

"Dışişleri bakanı konuşmasında şunları söyledi: "Ben iki prensip üzerinde duruyorum: Bir daha asla savaş olmasın, bir daha asla Auschwitz olmasın; bir daha asla soykırım olmasın, bir daha asla faşizm olmasın! Benim için ikisi bir aradadır."

O noktaya kadar Holokost, Alman pasifizminin gerekçesi olarak gösterilmişti, ancak şimdi Fischer bu iddiayı tersine çevirmişti: Auschwitz ayrıca Almanları, gerekirse zulmü durdurmak için askeri yöntemler kullanmaya da zorlamıştı. Savaşa katılma kararı insani gerekçelerle meşrulaştırıldı ve bu da muhalefet eden Yeşiller'in rıza göstermesini kolaylaştırdı."

Fischer 11 Eylül saldırıları ertesinde Schröder'in Almanya'yı NATO'nun Afganistan misyonuna dahil etme kararını da desteklemiş, partisinden yükselen itirazlar ise karar hükümet için güven oylaması şeklinde sunulduğunda kesilmişti:

“Schröder şansölye olarak kaldı ve Alman askerleri Amerikalıların yanında savaşa girdi. Yeşiller ise nihayet hükümet etmek için gereken pragmatizme boyun eğmeye istekli bir 'real-politik partisi' haline geldi.”

Mevcut hükümette Ekonomi Bakanı ve Yeşiller'in Baerbock ile aynı dönemde eşbaşkanı Robert Habeck iktidar ortağı olmadan çok önce, Kırım'ın ilhaki sonrasında Ukrayna'ya ağır silahlar gönderilmesini desteklemiş bir isim. Pasifist kanattan Baerbock ise 24 Şubat 2022'den sonra real-politik'e [teslim oldu](#): “Rusya'nın saldırganlığı dünyada bir kırılmaya işaret etti. Ülkem içinse – liderlik rolünü benimseyen bir ortak olarak- bu dünyada barışı, özgürlüğü ve sürdürülebilirliği nasıl teşvik etmeye çalışmalıyız, yeniden tanımlamak zorunda olduğumuz yeni bir sayfa açtı. Bazıları için bu şaşırtıcı olabilir. Daha da önemlisi, bunun bir sorumluluk meselesi olduğuna inanıyorum.”

Yürünmeyen yol

Bu yazıyı kaleme aldığım 2023 Ağustos'unun son günlerinde, Almanya Kiev yönetimine 10 Leopard 1A5 tankı, bir TRML-4D radarı, 16 Vector keşif insansız sistemi, dört HX81 tank taşıyıcısı ve 13 milyondan fazla hafif silah mühimmatını içeren yeni bir askeri yardım paketinin yanı sıra Patriot hava savuma sistemlerini de göndermiş bulunuyor. 500 km'lik menzili ile bugüne dek Ukrayna'ya gönderilmiş benzerlerinden çok daha uzağa erişebilen, 35 metrelik seyir yüksekliği ile radarlara takılma olasılığı düşük ve üstün teknik özellikleri sayesinde askeri sığınaklar gibi “yüksek değerdeki” hedefleri imha etme becerisine haiz Alman-İsveç ortak yapımı havadan karaya füze sistemi [Tauruslar](#) konusundaki tartışmalar ise devam ediyor.

SPD'deki “ılımlı” kanatın temsilcisi Başbakan Scholz, Ukrayna'nın bu füzelerle Rusya içindeki hedefleri vurması halinde Moskova'nın Almanya'ya saldırması ihtimalini dile getirerek Taurusların Ukrayna'ya gönderilmesine direnmeyi sürdürüyor. Kamuoyu araştırmalarına göre SPD iktidara geldikten sonra oy kaybı yaşamaya başladı. Buna mukabil mesele Ukrayna'yı silahlandırma olduğunda halkın büyük bölümü Scholz'un

tutumunu [destekliyor](#). Dolayısıyla Scholz'un temkinli davranmak istemesi gayet anlaşılabilir. Fakat savaşın derinleştirdiği ekonomik kriz ortamında Alman ekonomisine katkısı ve kârlılığı artan silah endüstrisi de hükümetin yakasına yapışmış durumda. Yani geleneksel olarak muhafazakarlara ve liberal Demokratlara yakın silah üreticilerinin baskısı, hükümetin Sosyal Demokrat ve Yeşil ortaklarının göz ardı edemeyeceği bir reel-politik unsuru.

Scholz Ukrayna'yla ilgili isteksizliğini, Suudi Arabistan ya da Mısır gibi silah satışı uygunluk kriterleri tartışmalı ülkelere ihracat musluklarını [açarak](#) dengelemeye çalışıyor. Ama daha ne kadar [dayanabilir](#), oy kaybına bağlı parti içi memnuniyetsizliği ne kadar süre bastırabilir ve koalisyon ortaklarını daha ne kadar bir arada tutabilir, kestirmek zor.

Bu arada cephedeki gelişmeler Scholz'un endişelerini haklı da çıkarabilir. Ukrayna'nın Rusya'nın topraklarına yönelik Kırım'la sınırlı olmayan insansız hava aracı ve füze saldırıları sıklaştıkça Rusya Güvenlik Konseyi Başkan Yardımcısı Dmitri Medvedev, cepheyi NATO üyesi ülkelere doğru genişletebileceklerine işaret eden bir sosyal medya paylaşımı [yaptı](#): "Ukrayna, Rusya'ya yönelik saldırı hedeflerinin tamamının NATO tarafından onaylandığını söylüyor. Eğer doğruysa bu, Rusya için her bir NATO ülkesine karşı **jus ad bellum**⁶ çerçevesinde hareket etme fırsatı yaratılmış demektir."

Daha önce Rusya'nın nükleer silah kullanabileceğine dair [tehditkâr çıkışları](#) da bulunan Medvedev, Kremlin adına blöf yapıyor olabilir. Olmayabilir de. Dileyelim de Putin kendini bir yol ayrımında hissettiğinde şimdiye dek yürünmemiş olanı seçmesin.

⁶ *Jus ad bellum*, devletlerin savaşa veya genel olarak silahlı kuvvet kullanımına başvurabilecekleri koşulları ifade eder. Devletler arasında kuvvet kullanma yasağı ve bunun istisnaları (meşru müdafaa ve BM 1945 tarihli Birleşmiş Milletler Şartı'nda belirtilen kuvvet kullanma izni), *jus ad bellum*'un temel bileşenlerini oluşturur. *Jus in bello* ise, silahlı çatışmaya katılan tarafların davranışlarını düzenler. Uluslararası İnsani Hukuk *jus in bello* ile eşanlamıdır; özellikle silahlı çatışma mağdurlarının tamamını mümkün olan en geniş ölçüde koruyarak ve onlara yardım ederek, silahlı çatışmalardaki acıları en aza indirmeyi amaçlamaktadır.